

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ ΣΤΟ ΝΕΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Δρ. Σ. Αγγελόπουλος

Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Αγροτικής Ανάπτυξης και Διοίκησης Αγροτικών
Επιχειρήσεων, Αλεξάνδρειο Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης
E-mail: stamagg@farm.teithe.gr, τηλ. 2310791340

Το προφίλ της Ελληνικής κτηνοτροφίας

- Η Ελλάδα είναι χώρα με μεγάλη παράδοση στην κτηνοτροφία.
- Η κτηνοτροφία συμβάλει καθοριστικά στην περιφερειακή αγροτική ανάπτυξη και στη διατήρηση του κοινωνικού ιστού στην ύπαιθρο.
- Αξιοποιεί ορεινές και μειονεκτικές εκτάσεις, που είναι αδύνατο να αξιοποιηθούν διαφορετικά.
- Η ζωική παραγωγή στην Ελλάδα συνεισφέρει κατά 29,8% στο σύνολο της αγροτικής παραγωγής.

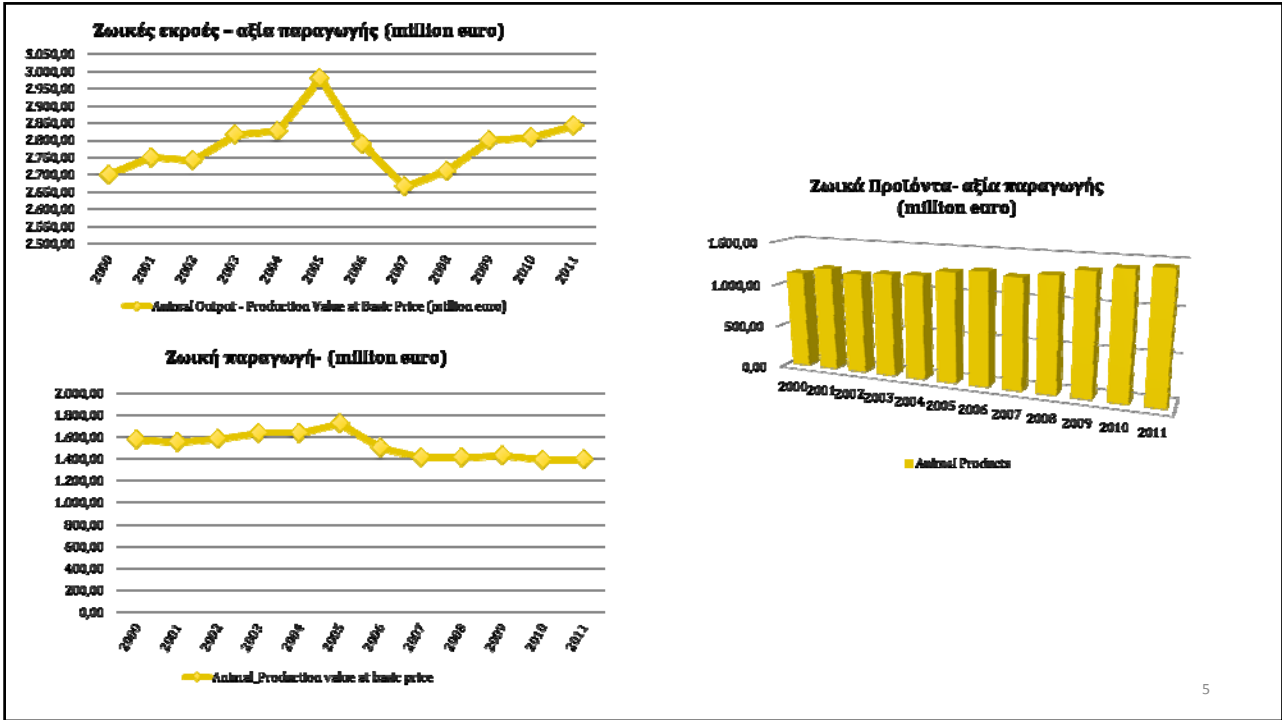
Κύρια Χαρακτηριστικά

- ✓ Απασχολεί το 1/3 γεωργικού εργατικού δυναμικού (άνω των 380.000 οικογενειών)
  - ✓ Συνολική παραγωγή γάλακτος : 1,7 εκατ. Tν.
  - ✓ Συνολική παραγωγή κρέατος: 500.000 Tν.
  - ✓ Συνεισφορά με 2.6% στο ΑΕΠ
  - ✓ Αξιοποιεί τους βοσκοτόπους (83% κρατικοί) κατάλληλοι για βόσκηση αιγοπροβάτων
- 117.971 αγελάδες γαλακτοπαραγωγής,
  - 299.000 βοοειδή κρεατοπαραγωγής,
  - 9.747.325 πρόβατα,
  - 4.562.684 αίγες,
  - 1.050.000 χοίρους,
  - 34.500.000 πτηνά,
  - 1.000.000 κουνέλια και
  - 44.307 ιπποειδή.

3

- Στο σύνολο των αγροτικών προϊόντων, (2010), οι εισαγωγές ανήλθαν σε **6.493.804.682 €**, ενώ οι εξαγωγές σε **4.156.112.409 €**, ισοζύγιο. } παρουσιάζεται αρνητικό εμπορικό
- Το μεγαλύτερο ποσοστό των εξαγωγών καταλαμβάνουν τα φρούτα και λαχανικά, ενώ αντίθετα στις εισαγωγές πρώτο έρχεται **το κρέας και τα παρασκευάσματα κρέατος**.
- Σε αξία παραγωγής η εικόνα της κτηνοτροφίας διαμορφώνεται (σε εκατομ. €):
  - Βοοειδή 238,99 εκατομ. € (8,98%)
  - Χοίροι 232,49 εκατομ. € (8,74%)
  - Αιγοπ/τα 746,83 εκατομ. € (28,07%)
  - Πουλερικά 152,51 εκατομ. € (5,73%)
  - Γάλα 1.041,82 εκατομ. € (5,73%)
  - Αυγά 114,6 εκατομ. € (4,31%)

4

Ειδικότερα για τους βασικούς κλάδους Ζ.Π.

Αιγοπροβατοτροφία

- Ο κλάδος της αιγοπροβατοτροφίας και ιδιαίτερα της προβατοτροφίας, αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους κλάδους της πρωτογενούς ζωικής παραγωγής. Σε παγκόσμιο επίπεδο, η βασική παραγωγική κατεύθυνση του κλάδου είναι η παραγωγή κρέατος. Κύρια χώρα παραγωγής του πρόβειου κρέατος είναι η Κίνα, ενώ τη δεύτερη θέση καταλαμβάνει παγκοσμίως η Ε.Ε.
- Στην Ε.Ε. εκτρέφονται περίπου 100,5 εκατομμύρια πρόβατα και αίγες. Ειδικότερα, ως προς την εκτροφή προβάτων, η Ελλάδα καταλαμβάνει την τρίτη θέση με 8,9 εκατομμύρια ζώα (Ε.Ε., 2010). Παράλληλα, κατέχει την πρώτη θέση παραγωγής πρόβειου γάλακτος στην Ε.Ε.

7

- Η αιγοπροβατοτροφία προσφέρεται σαν μια διέξοδος της σύγχρονης αγροτικής οικονομίας, συμμετέχοντας περίπου κατά 45% στη συνολική ακαθάριστη αξία της ζωικής παραγωγής και κατά 15% περίπου, στη συνολική αξία όλης της γεωργικής παραγωγής.
- Η παραγωγή αιγοπρόβειου κρέατος το 2010 υπολογίζεται ότι ανήλθε στους 6.314 τόνους και αποτελούσε το 6% της ολικής παραγωγής κρέατος.
- Με συνολικό αριθμό 14.310.009 ζώων, διαρθρώνεται σε 265.000 εκμεταλλεύσεις.
- Περιοχές του κλάδου είναι: η Δυτική Ελλάδα (22,34%), η Κρήτη (13,69%), Ήπειρος (11,92%), η Θεσσαλία (10,14%). Η περιφέρεια δυτικής Ελλάδας διαθέτει 17590 εκμεταλλεύσεις με 1761610 ζώα.

8

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

• Η οικονομική σημασία του κλάδου είναι μεγάλη, λόγω:

α) της παραγωγής μεγάλων ποσοτήτων προϊόντων υψηλής βιολογικής και διαιτητικής αξίας,

β) της εξασφάλισης απασχόλησης και ικανοποιητικού σταθερού εισοδήματος σε μεγάλο αριθμό κτηνοτρόφων και

γ) δημιουργίας προστιθέμενης αξίας με τη μεταποίηση και την εμπορία του κρέατος και γάλακτος.

• Αξιοποιεί ορεινές και μειονεκτικές εκτάσεις.

• Η υψηλή παραγωγικότητα η προσαρμοστικότητα του στις φυσικές συνθήκες της Ελλάδος και η επίτευξη ικανοποιητικού γεωργικού εισοδήματος.

• Αποτελεί κύρια πηγή εισροών και κονδυλίων (από τις επιδοτήσεις των επιλέξιμων προβατίνων και αιγών καταβλήθηκαν το 2009 στους δικαιούχους περίπου 210 εκατομμύρια € από 100% κοινοτικούς πόρους).

ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

• Το 1/3 περίπου των αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων στην Ελλάδα είναι μη βιώσιμες στο νέο περιβάλλον της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, όπως διαμορφώνεται ύστερα από την αποδέσμευση των ενισχύσεων από την παραγωγή.

• Μικροί ρυθμοί επιχειρηματικής εξέλιξης στον κλάδο. Οι αδυναμίες αυτές έχουν σαν συνέπεια τη μειωμένη ανταγωνιστικότητα και την σημαντική απώλεια εσόδων, σε σχέση με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του κλάδου.

• Η ανταγωνιστικότητα είναι δυνατό να βελτιωθεί είτε με την περαιτέρω αύξηση της παραγωγικότητας, είτε με μείωση του συνολικού κόστους παραγωγής.

• Προβλήματα πιστοποίησης της παραγωγής.

• Προβλήματα εμπορίας.

Διαρθρωτικά Προβλήματα

- ✓ Εκτατική μορφή παραγωγής (απλά καταλύματα-φτωχές κατασκευές)
- ✓ Έλλειψη αδειών κτηνοτροφικών μονάδων
- ✓ Πολύπλοκη νομοθεσία
- ✓ Γραφειοκρατία,
- ✓ Έλλειψη ηλεκτρονικού συστήματος καταγραφής μονάδων
- ✓ Υψηλές τιμές ζωοτροφών
- ✓ Υποβαθμισμένοι βοσκότοποι
- ✓ Αυξημένα χρέη λόγω δανείων
- ✓ Έντονη αύξηση τιμών των εισροών που έφθασε το 100% το 2008

Ουσιαστικά Προβλήματα

- **Νοθείες προϊόντων με εισαγόμενα**
- **Απλήρωτοι παραγωγοί από εταιρείες γάλακτος**
  - Με δεδομένη τη συμπίεση της τιμής του γάλακτος από τις γαλακτοβιομηχανίες, οι κτηνοτρόφοι αντιμετωπίζουν και την υστέρηση των γαλακτοβιομηχανιών στην εξόφλήσή τους, με αποτέλεσμα το περισσότερα οικονομικά προβλήματα.
- **Αυξημένος ΦΠΑ για τις ζωοτροφές**

11

Προτάσεις:

- Η παραγωγική χρήση, καθώς και η ορθολογική χρησιμοποίησή του μονίμου κεφαλαίου θα οδηγήσει στην μείωση της συνιστώσας αυτής του κόστους.
- Προτείνεται η ορθολογική χρήση και ποιοτική βελτίωση των χρησιμοποιούμενων ζωοτροφών.
- Η συστηματική αξιοποίηση της οικογενειακής εργασίας, η εκμηχάνιση της παραγωγής (π.χ. εγκατάσταση αμελκτικών συστημάτων), ο εκσυγχρονισμός των εγκαταστάσεων με σκοπό την εργονομία.

12

Χοιροτροφία

Η Ε.Ε αποτελεί δεύτερη δύναμη παγκοσμίως, μετά την Κίνα που παράγει το 52,7% παγκοσμίως του χοιρινού κρέατος.

• Η χοιροτροφία στην Ελλάδα θεωρείται από τους πλέον δυναμικούς κλάδους της αγροτικής οικονομίας. Αυτό διαφαίνεται τόσο από το επενδυμένο κεφάλαιο (άνω των 330 εκατομμυρίων ευρώ), όσο και από τη συνολική παραγωγή χοιρινού κρέατος (άνω των 115 χιλιάδων τόνων): 115,121^(1000t)

• Η αξία της παραγωγής ανέρχεται στα 231,4 εκατομ. €, που αποτελεί το 2,4% του συνόλου της αγροτικής παραγωγής., ενώ καταλαμβάνει το 0,7% της ΕΕ.

• Τα σημαντικότερα χοιροτροφικά κέντρα της Ελλάδας είναι οι περιοχές : Αττικής-Βοιωτίας-Εύβοιας, της **Αιτωλοακαρνανίας**, της Λάρισας, της Κεντρικής Μακεδονίας

13

ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

- Το σύνολο των χοιροτροφικών εκμεταλλεύσεων είναι μικρού και μεσαίου μεγέθους.
- Η προέλευση του γενετικού υλικού των εκτροφών σε συνδυασμό με την έλλειψη εγχώριου αναπαραγωγικού υλικού.
- Το υψηλό κόστος των απαιτούμενων επενδύσεων (μόνιμο κεφάλαιο), οι περιορισμοί στα εθνικά και κοινοτικά προγράμματα επενδύσεων, η μη ορθολογική και συστηματική αναδιάρθρωσή τους.
- Ο υπερδανεισμός των εκμεταλλεύσεων σε συνδυασμό με την αδυναμία ορθής κεφαλαιακής διαχείρισης.
- Το υψηλό κόστος ζωοτροφών (κακή εκμετάλλευση του συντελεστή “διατροφή”).
- Ο μικρός βαθμός στην πιστοποίηση της ποιότητας χοίρειου κρέατος σε συνδυασμό με πολλές αδυναμίες στο σύστημα εμπορίας.
- Ο έντονος ανταγωνισμός με εισαγόμενο χοίρειο κρέας το οποίο είναι αρκετά φθηνότερο.
- Η έλλειψη συνεταιριστικών ομάδων στη διάθεση προϊόντος.

14

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

- Το χοίρειο κρέας εντάσσεται στη πρώτη θέση των προτιμήσεων των Ελλήνων καταναλωτών.
- Η στροφή στην επιχειρηματική χοιροτροφία.
- Η υψηλή του ποιότητα.
- Η «καλή» σχετικά αποδοτικότητα του επενδύομενου κεφαλαίου.
- Η βελτίωση των κτιριακών εγκαταστάσεων και του μηχανολογικού εξοπλισμού.
- Η τάση αύξησης της δυναμικότητας των εκμεταλλεύσεων.
- Τα σημαντικά περιθώρια ανταγωνιστικότητας που υπάρχουν.

15

Προτάσεις:

- Η εφαρμογή ενός «ορθολογικού» σχήματος ανανέωσης του υπάρχοντος γενετικού υλικού. Η εφαρμογή προγράμματος γενετικής βελτίωσης.
- Προσανατολισμός σε εκμεταλλεύσεις μεγάλου μεγέθους, επιχειρηματικής οργάνωσης.
- Μείωση του κόστους παραγωγής. Επίσης η βελτίωση του Δείκτη αποδοτικότητας επενδύομενων κεφαλαίων και του Δείκτη συνολικής κυκλοφοριακής ταχύτητας.
- Όπου ενδείκνυται στροφή στη βιολογική χοιροτροφία.
- Ενίσχυση της καθετοποίησής των εκμεταλλεύσεων ως προς την παραγωγή ζωοτροφών. Ευελιξία στη χρησιμοποίηση εναλλακτικών ζωοτροφών χαμηλότερου κόστους στα σιτηρέσια
- Εφαρμογή συστημάτων διασφάλισης ποιότητας. Δημιουργία εθνικών προτύπων απλών και εύκολα ελεγχόμενων.

16

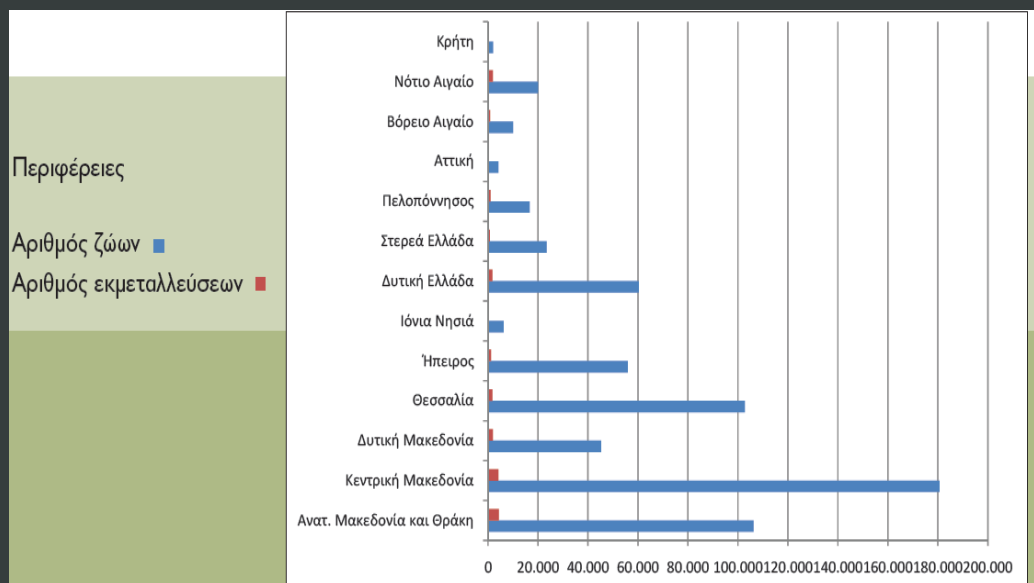

Βοοτροφία

- Η Ε.Ε. αποτελεί σημαντικό παραγωγό βοείου-μοσχαρίσιου κρέατος σε παγκόσμια κλίμακα αντιπροσωπεύοντας περίπου το 15-16% της παγκόσμιας παραγωγής (αριθμός βοοειδών 86.196,4 ⁽¹⁰⁰⁰⁾ ζώα). Σε επίπεδο εξαγωγών η Ε.Ε πέτυχε και ξεπέρασε σε αξία εξαγωγών τα 5,5 δισεκατομμύρια €.
- Στην Ελλάδα εκτρέφονται περίπου 500.000 βοοειδή, (εκ των οποίων 117.971 αγελάδες γαλακτοπαραγωγής, 299.000 βοοειδή κρεατοπαραγωγής, 1.000 βουβάλια), ενώ παράγονται περίπου 750.000 τόνοι αγελαδινού γάλακτος και 65.000 τόνοι βοείου - μοσχαρίσιου κρέατος.
- Ο κλάδος βοοειδών έχει παραγωγή ίση με 258,5 εκατομ. €, που αποτελεί το 2,7% του συνόλου της αγροτικής παραγωγής., ενώ καταλαμβάνει το 0,9% της ΕΕ. Ο πληθυσμός των βοοειδών καταναμεται σε 24.000 εκμεταλλεύσεις .
- Τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα η γαλακτοπαραγωγός βοοτροφία εξελίσσεται επιχειρηματικά με γρήγορους ρυθμούς. Έχει επιτευχθεί σημαντική βελτίωση των αποδόσεων λόγω της βελτίωσης του γενετικού υλικού των ζώων και της βελτίωσης των συνθηκών εκτροφής τους (διατροφή, σταυλισμός κ.λπ.).

17

Αριθμός εκμεταλλεύσεων και ζώων κατά περιφέρεια (2010)

18

ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

- Το καθεστώς των γαλακτοκομικών ποσοστώσεων.
- Η αξία των εισαγωγών κρέατος (συνολικά) και γάλακτος υπολογίζεται περίπου σε 990 εκατομμύρια € .
- Η αξία αυτή μεγαλώνει αν προστεθούν και τα άλλα προϊόντα, ενώ αποτελεί τη δεύτερη μεγαλύτερη δαπάνη για εισαγωγές μετά το πετρέλαιο.
- Η έλλειψη ζωοτροφών το υψηλό κόστος τους και γενικά η μη σύνδεση μεταξύ ζωικής και φυτικής παραγωγής.
- Ο ανταγωνισμός στο βόειο κρέας από χώρες της Ε.Ε.
- Η διαχείριση των βοσκοτόπων
- Οι σταυλικές εγκαταστάσεις
- Το υψηλό κόστος των απαιτούμενων επενδύσεων
- Ο υπερδανεισμός/ Η συμπίεση τιμών από τις γαλακτοβιομηχανίες

19

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

- Η καλή ποιότητα παραγόμενων προϊόντων σε συνδυασμό με την προτίμησή τους από τους καταναλωτές
- Οι κλιματικές συνθήκες
- Η διαμορφούμενη νέα ΚΑΠ
- Οι δυνατότητες καθετοποίησης των εκμεταλλεύσεων με κλάδους Φ.Π.

20

Προτάσεις:

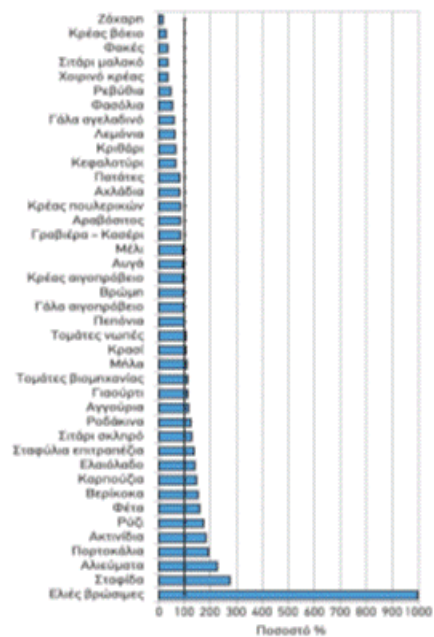
- Η πιστοποίηση των προϊόντων.
- Κεφαλαιακή αναδιάρθρωση των εκμεταλλεύσεων
- Αξιοποίηση του πλεονεκτήματος της εκτατικής κτηνοτροφίας
- Απαραίτητη η σύνδεση της φυτικής με τη ζωική παραγωγή

21

Αυτάρκεια των προϊόντων Ζωικής παραγωγής

- ✓ Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζεται ο βαθμός αυτάρκειας της χώρας σε χιλιάδες τόνους σε σχέση με την πλήρη κάλυψή της (100%).

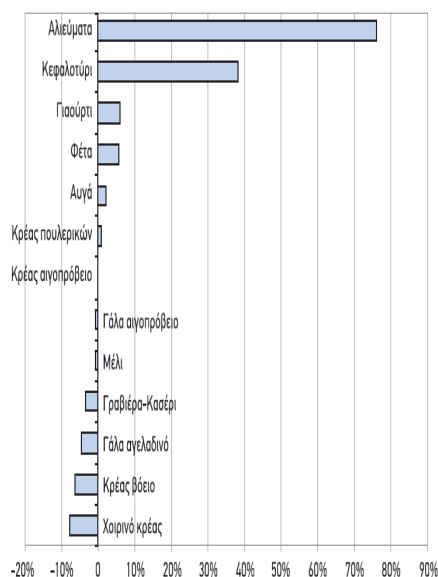
Αυτάρκεια διατροφικών αγροτικών προϊόντων (σε χιλ. τόνους, έτος 2011)

- Το ποσοστό αυτάρκειας στη ζωική παραγωγή-αλιεία ανέρχεται κατά μέσο όρο στο 76,4% περίπου, παρουσιάζοντας οριακή άνοδο σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Η αυτάρκεια εξακολουθεί να διαφοροποιείται μεταξύ των διαφόρων προϊόντων, όπου:

- ✓ το κρέας έχει αυτάρκεια 55%
- ✓ το βόειο κρέας 28,70%
- ✓ και το αιγοπρόβειο κρέας 93,72%

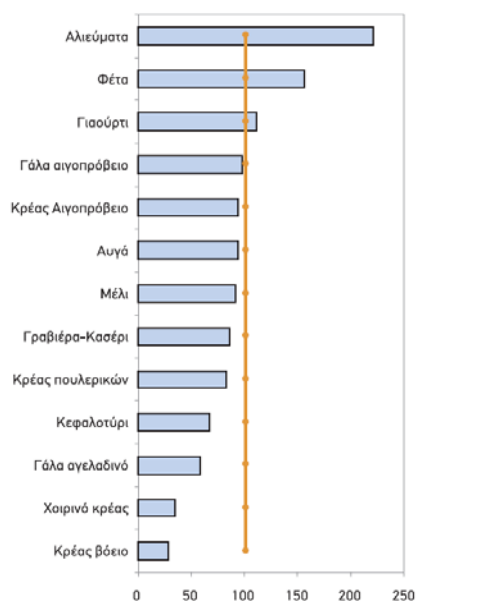
Ποσοστιαία μεταβολή αυτάρκειας προϊόντων ζωικής παραγωγής - αλιείας 2011/2010

23

- Στην κατηγορία των γαλακτοκομικών-τυροκομικών προϊόντων η φέτα με ποσοστό αυτάρκεια κατά 155%, παρουσιάζει αύξηση περίπου 7% του Μ.Ο. της κατηγορίας (77%).
- Στο μέλι και στα αυγά παρουσιάζεται βαθμός αυτάρκειας πάνω από 90%. Επίσης παρατηρείται αύξηση των εξαγωγών σε αυγά κατά 2000%.
- Επίσης, στα αλιεύματα έχουμε αύξηση της αυτάρκειας κατά 220% με αύξηση των εξαγωγών κατά 55%.

Αυτάρκεια προϊόντων ζωικής παραγωγής - αλιείας (σε χιλ. τόνους, έτος 2011)

24

Τ ο 2011...

- φρέσκο γάλα (91% αυτάρκεια),
- κρέας βοειδών (μόνο 28% αυτάρκεια),
- πρόβειο γάλα (αυτάρκεια 98%),
- χοιρινό κρέας (40% αυτάρκεια),
- 4.000 τn κρέας κουνελιών (με τις ελληνικές ανάγκες να είναι 7.000τn, δηλαδή τουλάχιστον άλλες 20 κερδοφόρες εκμεταλλεύσεις) και

Η Ελλάδα έχει **320** σφαγεία ενώ οι πραγματικές της ανάγκες θα έπρεπε να καλύπτονται από **60** μόνο σύγχρονα υγιεινά σφαγεία

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Απαραίτητη η αύξηση της αυτάρκειας της χώρας στα ελλειμματικά για μας προϊόντα ζωικής προέλευσης.
- Απαραίτητη η σύνδεση της Φυτικής με τη Ζωική παραγωγή.
- Απαιτείται σταθερό και ανταγωνιστικό οικονομικό περιβάλλον. Οι συνεχείς μεταβολές στη φορολογία επηρεάζουν αρνητικά τη γεωργική επιχειρηματικότητα.
- Απλοποίηση διαδικασιών ένταξης των κτηνοτρόφων σε προγράμματα ενίσχυσης επενδύσεων (σχέδια βελτίωσης, αναπτυξιακός νόμος κ.λπ.).
- Πιστοποίηση της κτηνοτροφικής παραγωγής.
- Απαραίτητη η μείωση του κόστους παραγωγής.
- Απαραίτητες οι βελτιώσεις στο σύστημα εμπορίας.
- Διαχείριση των βοσκοτόπων

Σας ευχαριστώ !!!

